1. בראשית ב׳

ז וַיִּיצֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עָפָר מִן־הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה:
ח וַיִּטַּע יְהוָה אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר
ט יָצָר: וַיַּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים מִן־הָאֲדָמָה כָּל־עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע:

בראשית ב׳ ט״ו

טו וַיִּקַּח יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְגַן־עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ: וַיְצַו יְהוָה אֱלֹהִים עַל־הָאָדָם
טז לֵאמֹר מִכֹּל עֵץ־הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל: וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא
יז תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת:

בראשית ג׳

א וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה אַף כִּי־אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־הַנָּחָשׁ מִפְּרִי עֵץ־הַגָּן נֹאכֵל: וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ פֶּן תְּמֻתוּן:

שמות יח

יט עַתָּה שְׁמַע בְּקֹלִי אִיעָצְךָ וִיהִי אֱלֹהִים עִמָּךְ הֱיֵה אַתָּה לָעָם מוּל הָאֱלֹהִים וְהֵבֵאתָ אַתָּה
כ אֶת־הַדְּבָרִים אֶל־הָאֱלֹהִים: וְהִזְהַרְתָּה אֶתְהֶם אֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַתּוֹרֹת וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת־הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָהּ וְאֶת־הַמַּעֲשֶׂה
כא אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן: וְאַתָּה תֶחֱזֶה מִכָּל־הָעָם אַנְשֵׁי־חַיִל יִרְאֵי אֱלֹהִים אַנְשֵׁי אֱמֶת שֹׂנְאֵי בָצַע וְשַׂמְתָּ עֲלֵהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת
כב שָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת: וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם בְּכָל־עֵת וְהָיָה כָּל־הַדָּבָר הַגָּדֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטֹן יִשְׁפְּטוּ־הֵם
כג וְהָקֵל מֵעָלֶיךָ וְנָשְׂאוּ אִתָּךְ: אִם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה תַּעֲשֶׂה וְצִוְּךָ אֱלֹהִים וְיָכָלְתָּ עֲמֹד וְגַם כָּל־הָעָם הַזֶּה עַל־מְקֹמוֹ יָבֹא בְשָׁלוֹם:

שמות יט

א בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בַּיּוֹם הַזֶּה
ב בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי: וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינַי וַיַּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר וַיִּחַן־שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר:
ג וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל־הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יְהוָה מִן־הָהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב
ד וְתַגֵּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרָיִם
ה וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל־כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי: וְעַתָּה אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְּקֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי וִהְיִיתֶם לִי
ו סְגֻלָּה מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־לִי כָּל־הָאָרֶץ: וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
ז וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי הָעָם וַיָּשֶׂם לִפְנֵיהֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים
ח הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה: וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ כֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וַיָּשֶׁב מֹשֶׁה אֶת־דִּבְרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה:

ויקרא יט

יג לֹא־תַעֲשֹׁק אֶת־רֵעֲךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תָלִין
יד פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד־בֹּקֶר: לֹא־תְקַלֵּל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא
טו תִתֵּן מִכְשֹׁל וְיָרֵאתָ מֵּאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: לֹא־תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט לֹא־תִשָּׂא פְנֵי־דָל וְלֹא תֶהְדַּר פְּנֵי גָדוֹל בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עֲמִיתֶךָ:
טז לֹא־תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל־דַּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה:
יז לֹא־תִשְׂנָא אֶת־אָחִיךָ בִּלְבָבֶךָ הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת־עֲמִיתֶךָ וְלֹא־
יח תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא: לֹא־תִקֹּם וְלֹא־תִטֹּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי יְהוָה:

ויקרא י״ט כ׳

כג וְכִי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם כָּל־עֵץ מַאֲכָל וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ
כד אֶת־פִּרְיוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל: וּבַשָּׁנָה
כה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָּל־פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַיהוָה: וּבַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁת תֹּאכְלוּ אֶת־פִּרְיוֹ לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
לֹא תֹאכְלוּ עַל־הַדָּם לֹא תְנַחֲשׁוּ וְלֹא תְעוֹנֵנוּ:

3. מדרש רבה ויקרא פרשה כ״ה

ו׳ רַ׳ יְהוּדָה בַּר רַ׳ סִימוֹן פָּתַח (דברים יג ה) אַחֲרֵי ה׳ אֱלֹהֵיכֶם תֵּלֵכוּ. וְכִי אֶפְשָׁר לְבָשָׂר וָדָם לַהֲלֹךְ אַחַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (תהלים עז כ) בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים וגו׳, וְאַתָּה אוֹמֵר אַחֲרֵי ה׳ תֵּלֵכוּ (דברים יג ה) וּבוֹ תִדְבָּקוּן. וְכִי אֶפְשָׁר לְבָשָׂר וָדָם לַעֲלוֹת לַשָּׁמַיִם וּלְהִדָּבֵק בַּשְּׁכִינָה, אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (דברים ד כד) כִּי ה׳ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה, וּכְתִיב (דניאל ז ט) כָּרְסְיֵהּ שְׁבִיבִין דִּי נוּר, וּכְתִיב (שם י) נְהַר דִּי נוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן קֳדָמוֹהִי, וְאַתָּה אוֹמֵר וּבוֹ תִדְבָּקוּן. אֶלָּא מִתְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם לֹא נִתְעַסֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא בְּמַטָּע תְּחִלָּה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב ח) וַיִּטַּע ה׳ אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן, אַף אַתֶּם כְּשֶׁנִּכְנָסִין לָאָרֶץ לֹא תִתְעַסְּקוּ אֶלָּא בְּמַטָּע תְּחִלָּה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ.

5. קידושין ל״א

דרש עולא רבה אפיתחא דבי נשיאה מאי דכתיב °יודוך ה׳ כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך מאמר פיך לא נאמר אלא אמרי פיך בשעה שאמר הקב״ה °אנכי ולא יהיה לך אמרו אומות העולם לכבוד עצמו הוא דורש כיון שאמר °כבד את אביך ואת אמך חזרו והודו למאמרות הראשונות רבא אמר מהכא °ראש דברך אמת ראש דברך ולא סוף דברך אלא מסוף דברך ניכר שראש דברך אמת

7. רש״י [illegible]

(כח) ואתה תחזה. ברוה״ק. שעליך: אנשי חיל. עשירים שאין צריכין להחניף ולהכיר פנים: אנשי אמת. אלו בעלי הבטחה שהם כדאי לסמוך על דבריהם שע״י יהיו דבריהם נשמעין: שנאי בצע. ששונאין את ממונם בדין כההיא דאמרינן כל דיינא דמפקין ממונא מיניה בדינא : לאו דיינא הוא

9. [illegible]

הלך אחר מדותיו. עיין פתח עינים ז״ל, שפירש כונת הפסוק שאמר אחרי ה׳ תלכו, ר״ל שלא יתפוס ב׳ מידות הראשונות שהם מדת ה׳ ומדת אל, להדמות לו בזה ח״ו, אלא יתפוס המידות שאחר ב׳ מידות אלו, שהם ממדת רחום ואילך להדמות לו בהם, ולכן אמר אחרי ה׳ אלקיכם תלכו דייקא ע״ש. והנה בזה יובן בס״ד הכתוב ירא את ה׳ בני ומלך ועם שונים אל תתערב, קרי בה עם שנים, דאין הוא״ו יואל במבטא, והיינו עם שנים מידות, שהם מדת ה׳ ומדת אל, אל תתערב להדמות בהן אליו ח״ו :

10. שבת פח.

יט, יז ויתיצבו בתחתית ההר.
מלמד שכפה עליהן הר כגיגית (שבת פח, א), פירוש שהראה להם כבוד ה׳ בהקיץ ובהתגלות נפלאה עד כי ממש בטלה בחירתם הטבעי ויצאה נשמתם מהשגת כבוד ה׳, והיו מוכרחים כמלאכים בלא הבדל, וראו כי כל הנבראים תלוי רק בקבלת התורה [וכמדומה שכבר עמדו על זה]. ואמר רבא (שבת שם) ״מכאן מודעא רבה לאורייתא״. והא דכופין בקרבנות עד שיאמר ״רוצה אני״, אין זה אנוס ממנו, אלא הוא אנס את עצמו בדעתו הרעה. (לפיכך זה שאינו רוצה לגרש) — מאחר שהוא רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות — ויצרו הוא שתקפו, וכיון שהוכה עד שתשש יצרו (ואמר רוצה אני — כבר גרש לרצונו),

4. מסכת סוטה יד.

ואמר רבי חמא ברבי חנינא (א) מאי דכתיב °אחרי ה׳ אלהיכם תלכו וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה והלא כבר נאמר °כי ה׳ אלהיך אש אוכלה הוא *אלא להלך אחר מדותיו של הקב״ה מה הוא מלביש ערומים דכתיב °ויעש ה׳ אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם אף אתה הלבש ערומים הקב״ה ביקר חולים דכתיב °וירא אליו ה׳ באלוני ממרא אף אתה בקר חולים הקב״ה ניחם אבלים דכתיב °ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו אף אתה נחם אבלים הקב״ה קבר מתים דכתיב °ויקבר אותו בגיא אף אתה קבור מתים: כתנות עור רב ושמואל חד אמר דבר הבא מן העור וחד אמר דבר שהעור נהנה ממנו דריש ר׳ שמלאי תורה תחלתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים תחלתה גמילות חסדים דכתיב ויעש ה׳ אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם וסופה גמילות חסדים דכתיב ויקבר אותו בגיא דרש רבי שמלאי מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לא״י וכי לאכול מפריה הוא צריך או לשבוע מטובה הוא צריך אלא כך אמר משה הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בא״י אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי אמר לו הקב״ה כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר מעלה אני עליך כאילו עשיתם שנאמר °לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל תחת אשר הערה למות נפשו ואת פושעים נמנה והוא חטא רבים נשא ולפושעים יפגיע לכן אחלק לו ברבים יכול כאחרונים ולא כראשונים ת״ל ואת עצומים יחלק שלל כאברהם יצחק ויעקב שהן עצומים בתורה ובמצות תחת אשר הערה למות נפשו שמסר עצמו למיתה שנאמר °ואם אין מחני נא וגו׳ ואת פושעים נמנה שנמנה עם מתי מדבר והוא חטא רבים נשא שכיפר על מעשה העגל ולפושעים יפגיע שביקש רחמים על פושעי ישראל שיחזרו בתשובה *ואין פגיעה אלא תפלה שנאמר °ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי :

6

המד) ג) זכור את יום השבת לקדשו. רבי יצחק אמר, כתיב ו) ויברך אלהים את יום השביעי, וכתיב ז) במן ח) ששת ימים תלקטהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו. כיון דלא י משתכח ביה מזוני, מה ברכתא אשתכח ביה.

תמה) אלא הכי תאנא, כל ברכאן דלעילא ותתא, ביומא שביעאה תליין. ותאנא, אמאי לא אשתכח מנא ביומא שביעאה, משום דההוא יומא, מתברכאן מיניה כל שיתא יומין עלאין, וכל חד וחד יהיב מזוניה לתתא, כל חד ביומוי, מההיא ברכה דמתברכאן ביומא שביעאה.

תמו) ובגיני כך, מאן דאיהו בדרגא דמהימנותא, בעי לסדרא ט פתורא, ולאתקנא סעודתא בליליא דשבתא. בגין דיתברך פתוריה. כל אינון שיתא יומין, דהא בההוא זמנא, אזדמן ברכה, לאתברכא כל שיתא יומין דשבתא, וברכתא לא אשתכח בפתורא ריקניא. ועל כך, בעי לסדרא פתוריה בליליא דשבתא, בנהמי ובמזוני.

8. קול התור פרק ב׳

קכג) צדק ומשפט מכון כסאו (תלים פ״ט) - וכן כסא דוד מהדה לתוכה תכין. וסימנך ״ארץ ישראל״ בחושבנא. ראה לעיל (סימן סז) בחינה כסא דוד, ובסוד מעשה וחשבון עפ״י ביאור רבנו בתקו״ח.[125]

קכד) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה (ישעי׳ א) - ציון בנוהרא דיוסף כנודע מה שאירע ליוסף אירע לציון, וכל לשון פדיון הוא בטוריא דמשיח הראשון. וברמזי רבנו: ״משפט תפדה״ ״משיח הראשון״ בחושבנא. מבואר לעיל (סימן קיח) בחינה פדויי ה׳ ישובון.[126]

קכה) צמח צדיק - בפסוק והקמותי לדוד צמח צדיק (ירמי׳ כ״ג). צמח צדיק הוא משיח הראשון מב״י כמו כסא דוד מבואר לעיל שהוא המכין למשיח בן דוד וחובה רבה להתפלל בעדו שלא יהרג במלחמה ע״י ארמילוס ולכן אנו מכוונים זאת בכל יום בתפלת את צמח דוד וקרנו תרום בישועתך בסוד קרני ראם ובסוף הברכה מצמיח ״קרן ישועה״ בחושבנא ״משיח בן אפרים״. וגם לכוון את המספר הזה. ראה להלן (סימן קלח) בחינה קם שבט מישראל.[127]

קכו) צדיק באמונתו יחיה (חבקוק ב) - ראה לעיל (סימן קי״ג) בחינה עושה משפט מבקש אמונה, ומכאן ההבטחה שמשיח בן יוסף יחיה גם בזכות אנשי אמנה וקריה נאמנה. ובפסוק הקודם (לפני הפסוק צדיק באמונתו יחיה) נאמר עוד חזון למועד וכו׳.[128]

קכז) צדיק יסוד עולם (משלי כ״ה) - שניהם בספירת יסוד, כי אחד מעיקרי יעודיו של משיח בן יוסף הוא יסוד ובנין עולם שהוא בנין ירושלם כמבואר לעיל (סימן ס) בחינה כסא דוד בברכת בנה ירושלם.[129]

2. ישעיהו ו׳

א בִּשְׁנַת־מוֹת הַמֶּלֶךְ עֻזִּיָּהוּ וָאֶרְאֶה אֶת־אֲדֹנָי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא וְשׁוּלָיו מְלֵאִים אֶת־
ב הַהֵיכָל: שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם
ג יְעוֹפֵף: וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה
ד צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וַיָּנֻעוּ אַמּוֹת הַסִּפִּים מִקּוֹל
ה הַקּוֹרֵא וְהַבַּיִת יִמָּלֵא עָשָׁן: וָאֹמַר אוֹי־לִי כִי־נִדְמֵיתִי כִּי אִישׁ טְמֵא־שְׂפָתַיִם אָנֹכִי וּבְתוֹךְ עַם־טְמֵא שְׂפָתַיִם אָנֹכִי יֹשֵׁב כִּי
ו אֶת־הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת רָאוּ עֵינָי: וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן־
ז הַשְּׂרָפִים וּבְיָדוֹ רִצְפָּה בְּמֶלְקַחַיִם לָקַח מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ: וַיַּגַּע עַל־פִּי וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָגַע זֶה עַל־שְׂפָתֶיךָ וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ
ח תְּכֻפָּר: וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל אֲדֹנָי אֹמֵר אֶת־מִי אֶשְׁלַח וּמִי יֵלֶךְ־
ט לָנוּ וָאֹמַר הִנְנִי שְׁלָחֵנִי: וַיֹּאמֶר לֵךְ וְאָמַרְתָּ לָעָם הַזֶּה שִׁמְעוּ
י שָׁמוֹעַ וְאַל־תָּבִינוּ וּרְאוּ רָאוֹ וְאַל־תֵּדָעוּ: הַשְׁמֵן לֵב־הָעָם הַזֶּה וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְעֵינָיו הָשַׁע פֶּן־יִרְאֶה בְעֵינָיו וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע וּלְבָבוֹ
יא יָבִין וָשָׁב וְרָפָא לוֹ: וָאֹמַר עַד־מָתַי אֲדֹנָי וַיֹּאמֶר עַד אֲשֶׁר אִם־שָׁאוּ עָרִים מֵאֵין יוֹשֵׁב וּבָתִּים מֵאֵין אָדָם וְהָאֲדָמָה תִּשָּׁאֶה
יב שְׁמָמָה: וְרִחַק יְהוָה אֶת־הָאָדָם וְרַבָּה הָעֲזוּבָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:
יג וְעוֹד בָּהּ עֲשִׂרִיָּה וְשָׁבָה וְהָיְתָה לְבָעֵר כָּאֵלָה וְכָאַלּוֹן אֲשֶׁר בְּשַׁלֶּכֶת מַצֶּבֶת בָּם זֶרַע קֹדֶשׁ מַצַּבְתָּהּ:

ישעיהו ז׳

ג וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְשַׁעְיָהוּ צֵא־נָא לִקְרַאת אָחָז אַתָּה וּשְׁאָר יָשׁוּב בְּנֶךָ אֶל־קְצֵה תְּעָלַת הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה
ד אֶל־מְסִלַּת שְׂדֵה כוֹבֵס: וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִשָּׁמֵר וְהַשְׁקֵט אַל־תִּירָא וּלְבָבְךָ אַל־יֵרַךְ מִשְּׁנֵי זַנְבוֹת הָאוּדִים הָעֲשֵׁנִים הָאֵלֶּה
ה בָּחֳרִי־אַף רְצִין וַאֲרָם וּבֶן־רְמַלְיָהוּ:

ישעיהו ט׳

ה כִּי־יֶלֶד יֻלַּד־לָנוּ בֵּן נִתַּן־לָנוּ וַתְּהִי הַמִּשְׂרָה עַל־שִׁכְמוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי־
ו עַד שַׂר־שָׁלוֹם: לְמַרְבֵּה לְםַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין־קֵץ עַל־כִּסֵּא דָוִד וְעַל־מַמְלַכְתּוֹ לְהָכִין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה־זֹּאת:

[illegible] 44

האמונה בכלל אינה מאירה כ״א בכנסת ישראל הבריאה, השלמה בחסנה, בממלכתה, במקדשה, בארצה, בכל קניניה הרוחניים והחמריים. המצות כולן הן תמיד קשורות במגמתן ובתוכן הפנימי שלהן דוקא לאותו המצב העליון, ואז הן מתראות בכל הדרן, לפי מדת ירידת הפלאים של כנסת ישראל, אין אנו יכולים לדרוש מהאמונה ומהמצות את כל אורן, כ״א את אותו חלק הניצוץ של האורה, הנשאר בקרבה גם בזמן הירידה היותר שפלה. והנקודה הזאת היא מקבלת זיו של עטרות אור מהעבר הנהדר והעתיד המזהיר מרחוק.

במצות המקדש, וכל התלוי בהן, ובכל המצות התלויות בארץ בכלל, ניכר שינוי הצביון של תכונת האורה הרבה מאד, והן אינן במילואן גם לפי תכונת ההלכה כ״א כשהאומה עומדת במצבה היותר מלא. אבל אפילו במצות המעשיות כולן, וגם בהמצות שבין אדם לחבירו, וכל מעלות המדות, הנקשרות בכל דרכי הדת, בכולן האור המלא שורה רק במעמד המלא של האומה, ולפי ירידתה כך האור מתמעט.

ואנו כשאנו עורגים לאור מלא של הלך־נפש, בהיותנו קשורים לאמונה ולכל דבר־חק־ומשפט, הרינו מוכרחים לטפס ולעלות עד המקור שמשם האורה המלאה נשאבת, בין מצד קישורנו להעבר בין מצד יחושנו אל העתיד, וע״י כך נמצא ג״כ מילוי נשמה בההוה.

אם יבא אדם לומר, שהוא מוצא את כל מילוי האורה של התורה והמצות מצד מצב ההוה לבדו, אל תשמע לו; סימן הוא שלא חדר לתוך עומק הענין של צפיית ישועה, שרק בה תלויה היא ג״כ שאלת פלפול החכמה.